

Qwertyuiopasdfghjklzxcvbnmqwerty
uiopasdfghjklzxcvbnmqwertyuiopasd
fghjklzxcvbnmqwertyuiopasdfghjklzx

Dermatica

Dr. Annemie Galimont-Huidopleiding

huidopleiding.nl

cvbn
wert
opas
hijkl
vbn
wert
opas

nmq
tyui
sdfg
zxc
mq
tyui
sdfg

hijklzxcvbnmqwertyuiopasdfghjklzxc
vbnmqwertyuiopasdfghjklzxcvbnmq
wertyuiopasdfghjklzxcvbnmqwertyui
opasdfghjklzxcvbnmqwertyuiopasfg
hijklzxcvbnmrtyuiopasdfghjklzxcvbn
mqwertyuiopasdfghjklzxcvbnmqwert
yuiopasdfghjklzxcvbnmqwertyuiopas

Voorwoord

Deze module geeft inzicht in crèmes en zalven, uit welke bestanddelen ze bestaan, hoe een goede keuze gemaakt wordt en wat de juiste smeerinstructies zijn.

De huid

De epidermis vormt een barrièrefunctie. De huid verliest water door verdamping. De huidcellen en de vetlaag in de epidermis beschermen de huid tegen verdamping.

De normale huid

De normale huid voelt zacht en glad aan en heeft een frisse uitstraling met een heldere en roze teint. De huid is niet te vet en niet te droog en voelt na het baden en douchen niet trekkerig aan en heeft geen rode vlekken. De verzorging is erop gericht om de huidbalans te behouden.

De droge huid

De oorzaken

Er zijn verschillende oorzaken voor een droge huid:

- genetische factoren (door atopie of door een keratinocytenmutatie)
- veroudering die leidt tot verdunning van de epidermis
- huidziekten
- medicijnen
- interne aandoeningen
- externe factoren die de vetlaag verwijderen zoals klimaat (wind en zon), heet douchen met veel zeep en droge lucht

De klachten van een droge huid

Als de barrièrefunctie van de huid is verminderd is dan is de huid gevoeliger voor invloeden van buitenaf zoals voor irritaties en infecties. Daardoor is de huid sneller geïrriteerd. De huid wordt rood, ruw, trekkerig, schilferig en jeukend.

De huid kan zijn vocht niet meer vasthouden omdat deze niet meer voldoende vet aanmaakt en kleinere afdekcellen maakt.

De droge huid

De droge huid heeft een licht tekort aan vocht en vet. De huid voelt ruwer aan en niet soepel. Dit huidtype ontwikkelt sneller rimpeltjes. Na baden en douchen voelt de huid vaak trekkerig en oncomfortabel aan en heeft hier en daar rode vlekken. De huid is gevoelig voor invloeden van buitenaf, zoals weersomstandigheden, temperatuur en cosmetica.

Verzorging is gericht op het verbeteren van de vocht- en vetbalans van de huid, zodat de huid weer zachter en gladder aanvoelt en beschermd wordt tegen invloeden van buitenaf. Voor de verzorging van dit huidtype zijn met name crèmes geschikt met een sterk hydraterende en licht vettende, verzorgende en beschermende werking.

De zeer droge huid

De zeer droge huid heeft een groot tekort aan vocht en vet. De huid voelt erg ruw en stroef aan en gaat ook schilfertjes, rode vlekken en rimpeltjes vertonen. Ook jeukklachten kunnen hiermee samengaan. Na baden en douchen voelt de huid altijd trekkerig en oncomfortabel aan en vertoont veel rode vlekken. De huid is gevoelig voor invloeden van buiten af, zoals weersomstandigheden, temperatuur, cosmetica. Verder is de huid gevoelig voor eczeem en andere huidklachten.

Verzorging is gericht op bescherming van de huid tegen invloeden van buitenaf en andere huidklachten en het verbeteren van de huidconditie. Voor de verzorging van dit huidtype zijn met name vettende crèmes en zachte, goed smeerbare zalven geschikt met een sterk hydraterende en vettende verzorgende en beschermende werking.

De indifferente therapie

Synoniemen zijn neutrale crèmes en zalven, basis zalven, vettende crèmes

Crèmes en zalven wordt gemaakt uit drie substanties, met name waterproducten, vetolieachtige producten en vaste producten. Water en vet vormen een emulsie (olie in water of water in olie emulsie). Water en vast vormen een lotion. Vast en vet vormen een pasta.

De substanties van crèmes en zalven

1. Waterachtige producten

- water
- ethanol
- glycerine
- propyleenglycol

2. Vetolieachtige producten

- vetten of oliën:
  - oleum arachidis
  - oleum sesami
  - oleum oliverii
  - oleum richinii
- wassen:
  - cera alba
  - cera flava
  - adeps lanae
- paraffine:
  - vaseline
  - paraffine

3. Poeders

- zetmeel
- zinkoxide
- talk

De samenstelling

Water en vet emulsie

Water en vet kan je met elkaar mengen door middel van een emulgator. Een emulgator zorgt ervoor dat het water en de olie in elkaar als fijne druppels verdeeld kunnen worden en er een hydrofiele O/W of hydrofobe W/O emulsie of crème ontstaat.

Door het toevoegen van een emulgator wordt de substantie van de emulsie of crème dikker. Een hydrofiele emulgator mengt olie in water (O/W). Het water zit dan aan de buitenkant (continue fase) en de olie aan de binnenkant (disperge fase) als fijne druppeltjes in het water. Een O/W crème is een hydrofiele crème op waterige basis. Hierdoor verkoelt de huid door verdamping, droogt de huid in bij een hoog watergehalte, en is de crème cosmetisch omdat er geen vetlaag achtergelaten wordt. Een hydrofiele crème verzacht en beschermt.

De hydrofiele O/W crème is goed afwasbaar, dus na contact met water moet de huid weer ingesmeerd worden.

Hydrofiele emulgatoren zijn:

- cetareth-20 (cetomacrogol)
- lanette (Cetearyl alcohol)
- alcohol cetylicus et stearylicus emulsifans B
- cetostearyl alcohol

Bij een halfvast smeerbaar preparaat met veel water krijgt men een emulsie die op het behaarde hoofd kan gebruikt worden. (Cetomacrogolsmeersel en Lanettesmeersel)
Een hydrofobe emulgator mengt water in olie (W/O). De olie zit dan aan de buitenkant (continue fase) en het water aan de binnenkant (disperge fase) als fijne druppeltjes in de olie. De olie vormt eenmaal op de huid aangebracht een film die een milde occlusie veroorzaakt, met hydratatie tot gevolg. Een W/O crème voelt vet aan en laat een vetlaagje achter omdat deze W/O crème op vetbasis is. Een W/O crème wordt gebruikt om dehydratatie te voorkomen. Juist bij een droge huid is de dikte van de zeer droge huidlaag relatief groter dan bij een normale huid. Een hydrofobe crème is de beste optie om deze barrière te slechten en daardoor een optimale penetratie van de epidermis te bereiken. Een hydrofobe W/O crème is niet goed afwasbaar.

Hydrofobe emulgatoren zijn:

- adeps lanae (wolvet, lanoline)
- cetaceum
- eucerine
- cera alba (bijenwas)
- monoleïne (glycerololeate)

Vast en vet

Halfvast smeerbare preparaten dringen niet in de huid, maar sluiten de huid af en beschermen deze. Ze voelen vettig aan.

Vette zalven

Deze zalven bevatten uitsluitend een vetfase en deze mengen zich niet met water. Witte vaseline en vaselineparaffine zijn vette zalven. Deze dekken de huid af en laten geen waterverdamping toe. Glycerine verhoogt de smeerbaarheid.

Wateremulgerende zalven

Deze zalven bevatten uitsluitend uit een vetfase, maar wel met de eigenschap dat ze water kunnen opnemen om zo een W/O systeem te vormen dat zich als een hydrofobe crème gedraagt. Ze bevatten een emulgator, en zijn dus mengbaar met water (kunnen in het bad en op een vochtige huid gebruikt worden) en zijn afwasbaar.

Een voorbeeld is adeps lanae.

Het verschil tussen een w/o creme en een vette zalf:

- De cosmetische eigenschappen, daarom moet een huid wel erg droog zijn om voor een vette zalf te kiezen.
- Het vrijkomen van farmaca uit de basis; corticosteroiden lossen vrij goed op in een vette zalf, dit werkt nadelig op het vrijkomen van corticosteroiden uit de vette zalf. W/O systemen waarin wolvet en water zitten zoals Eucerin cum aqua zijn bases waaruit snel en goed corticosteroiden aan de huid afgegeven worden.

Water en vast

Hydrofiele zalven of hydrogels, zijn goed smeerbare, halfvaste preparaten. Het bestaat uit een heldere hydrofiele vloeistof (water, glycerol, propyleenglycol, alcohol) met een verdikkingsmiddel (carbomeer, hypromellose, methylcellulose) dat de viscositeit verhoogt. Het laat geen vetlaag achter. Het verkoelt door verdamping. Het is waterafwasbaar en droogt in. Het laat geen zichtbare laag achter en is waterafwasbaar en makkelijk insmeerbaar. Een hydrofiele vloeistof (water of alcohol) met een vaste stof erin verdeeld geeft een schudsel of een schudmengsel. Het verkoelt door verdamping, droogt in en laat een poeder achter.

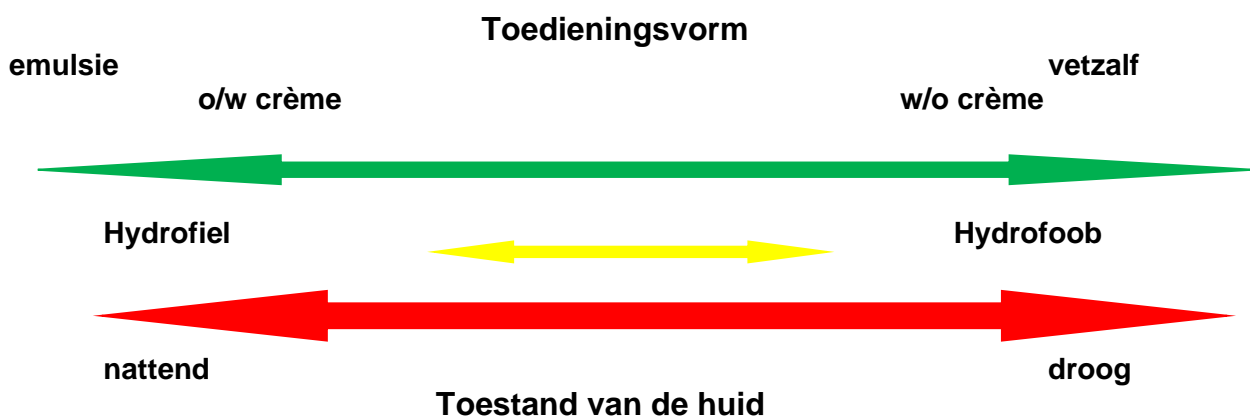
De keuze van een indifferente therapie

In het algemeen wordt gesteld dat hoe droger de huid, hoe vetter de basis. Hoe droger, hoe vetter de basis gaat niet in alle gevallen op. Er spelen meer factoren mee. Een vette zalf leidt tot afsluiting, het plakt niet aan een natte huid en het is slecht voor de kleding. Occlusie belemmert de afscheiding van de huid van water, talg, huidcellen en zweet en leidt tot irritatie.

De keuze van vettende crème is afhankelijk van de persoonlijke omstandigheden, de hydratatie graad van de huid en het soort eczeem (nattend, droog). De keuze is verder afhankelijk van de toestand van de huid, de cosmetische eigenschappen van het product, het seizoen, sporten, de leeftijd en het in te smeren lichaamsdeel.

1. De hydratatiegraad van de huid

Een droge huid bevat niet per definitie weinig vet, maar zal eerder weinig water bevatten. De behoefte aan een vette zalf komt dan niet voort uit de behoefte aan vet. De functie van het vet bij de bevordering van de hydratatie is bepalend. De toestand van de huid is bepalend voor de keuze van de basis. Nattende aandoeningen worden behandeld met een basis met indrogende eigenschappen. Droge aandoeningen vragen om een basis waarbij zoveel mogelijk vocht in de epidermis behouden blijft.

Bij droge aandoeningen

Hydrofobe crèmes en zalven sluiten de huid als het ware af. Het continue transport van water door de huid wordt aan de oppervlakte geblokkeerd. Na korte tijd kan het water de oppervlakte niet meer bereiken door ophoping van vocht en bijgevolg treedt een endogene hydratatie van de buitenste huidlagen op.

De bovenste huidlaag is de belangrijkste barrière voor penetratie van stoffen van buitenaf, met name door de natuurlijke, lage hydratatiestand. Door endogene hydratatie neemt de hoeveelheid vocht tussen de cellen toe en neemt de ruimte tussen de cellen toe. Allemaal factoren die de barrière deels opheffen en penetratie van farmaca vergemakkelijken. De behandeling van de droge huid

Bij nattende aandoeningen

Bases waarbij watermoleculen aan de buitenzijde van de productstructuur zijn gepositioneerd, oplossingen, emulsies en crèmes, zorgen voor een verkoelend en indrogend effect door verdamping van het water. Dit effect is het grootst bij oplossingen en emulsies, maar ook hydrofiele crèmes geven dit effect. Het is uiteindelijk de verhouding olie/water die bepaald in welke mate indroging optreedt.

Erg nattende dermatosen:

Vochtige omslagen (hydrofiele gazen/scheurlinnen gedrenkt in fysiologisch zout of (gekookt) kraanwater, 3 dd of meer).

ZOK zalf FNA (zinkoliealkwaterzalf). Indrogend, verkoelend, beschermend

Lotio alba of lotio alba spirituosa FNA. Schudmengsels (verkoelend, indrogend, jeukstillend); laat wit poeder achter op huid. Niet gebruiken bij open wonden (granuloomvorming).

Minder nattend/indrogende dermatosen:

Hydrofiel gaas, Engels pluksel of scheurlinnen met daarop:

Zinkoxidesmeersel FNA, werkt ook jeukstillend.

ZOK-zalf (zinkoliealkwaterzalf). Indrogend, verkoelend, beschermend

Zinkoxidepasta FNA

2. Factoren die de toestand van de huid beïnvloeden

- de leeftijd: kinderen en ouderen hebben over het algemeen een dunnere huid dan volwassenen.
  - de dikte van de huid: de huid op de handpalmen en de voetzolen is dikker dan elders.
- De plaats van de aan te brengen crème bepaalt mee de basis

3. Bij jeuk

levomenthol 1 of 2% carbomeerwatergel

carbomeerwatergel

4. Het in te smeren lichaamsdeel

Op behaarde lichaamsdelen, het gelaat en de handen zijn te vette producten onaangenaam.

Hou hier rekening mee met de keuze van het product.

5. De cosmetische eigenschappen van een product

De cosmetische eigenschappen van een product vormen voor een patiënt een belangrijke motivatie voor therapietrouw. Meermaals daags een vette zalf smeren die een laagje op de huid vormt, de handen plakkerig maakt en vlekt in de kleding zal men niet lang volhouden.

6. De afgifte farmacon aan de huid

Er zijn twee absorptieroutes voor een farmacon, dwars door de huid (de trans-epidermale route) en via een haarschacht of een zweetkliertje.

De meeste stoffen migreren volgens de trans-epidermale route. In het algemeen is de hoornlaag goed doorlaatbaar voor zowel hydrofiele als hydrofobe stoffen. Daarnaast is echter ook het vrijkomen van een farmacon uit de basis van belang.